

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru stenogramă pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacția „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmonde — și timbru de 30 cr.
pentru fiecare publicare.

Sibiu, în 9 Octobre.
Situația internă la noi din desesperată ce e, tot mai desesperată devine.

Aceasta o vedem noi și o văd și frații maghiari foarte bine. În o ședință a congregației unui municipiu ținută dilele trecute, — un maghiar cinsit, om de frunte în comitat și deputat deputat, cu ocazia când era vorba de a se impune imposibile noue pe locuitorii comitatului și adeca, de a se răscumpăra puterile de concurență pentru drumi în bani, — a dispărut față adunării cam următoarele:

„Dlor! nu mai punteți sarcini noue, nu mai îngreunați poporul, că ve stau bun că, când vom avea drumuri bune, făcute pe bani storsă în silă, noi nu vom mai umbla pe ele, ci vor umbla alții, cari nu le fac“. Cei ce au avut urechi de auditul trebuiu să audă, dar majoritatea — cu toate motivele plausibile aduse de vorbitoriu, a primit propunerea comitetului permanent, a se răscumpăra dilele de lucru în bani în mod obligatoriu.

Apoi se mai dica cineva, că nu au temeri chiar și maghiarii ca și noi, despre incurata situație financiară și economică în care se află țara, să mai dica cineva, că adevăratii maghiari nu văd și ei periculul tocmai că și noi și dacă totuși vederile lor nu sunt apreciate, nu ei sunt de vină, ci maghiarii, maghiarii cei falși, cei cu numele schimbate cu timbru de 50 cr., — aceia împing spre un curent nebunesc, fără se poate să-i opreasă cei cu minte și cu judecata dela calea pe care au apucat.

Face țara datorii, guvernul, orașele cu magistrat regulat, pentru ce se nu o facă și comitatul și pare că e un blăstăm, că acum în comitate nu mai șed oamenii cei mai valoroși nici ai maghiarilor, nici ai românilor, ci viriliști jidani, și aleșii cei după calapodul coruptiunei, cum se fac mai toate alegerile aşa, că aleșii de departe de a reprezenta opinia publică din comitat, poporul, — ei reprezintă interesele unei caste insetă după putere și mărire, ca ea să domineze după bun placul ei, fără nici o controlă serioasă și de cinste. În fața unor astfelii de stări de lucruri, trebuie să ne dăm seamă, dacă nu și noi români să ne scăpăm abusurile și asupririle, sarcinele, ce se pun pe spatele poporului, prin aceea, că noi nu participăm la ședințe, nu ne interesăm, nu spunem durele și plângerile noastre, ci prin tacerea noastră cuasi dăm se înțelegă guvernamentalii nostri, că noi suntem prea mulțumiți cu actuala stare de lucruri. Si indiferentismul nostru tot mai mult și mai

mult incouragează pe cei puternici, așa, că și noi devinim complici în multe părți la apărările poporului. Da, inteligența română s'a retras dela luptă — și cu aceasta nu face servicii poporului, dar duce apă moara contrarilor nostri. Advocatul s'a retras, căci în luptă el a aflat de multe ori și pe de altă parte, cări nu l'a spriginit, ear cancelaria lui a mers din rău tot în mai rău, căci pe asemenea oameni, cei dela putere pun ochi răi, și văduți omul cu ochi răi, de multe ori perde procesele și perdește il părăsesc clientii — și părăsindu-l — intră săracia în casa lui. Ar fi bine dacă iustiția nu s'ar pune în serviciul politicei de aici, judele ar trebui să vadă înaintea ochilor sei causele, dar nu oameni ce le susțin și reprezentă și atunci advocatul ar deveni liber, neînfluențat de nimene și ar putea să-și ocupe ear locul seu de apărător al dreptului.

E terorisat advocatul, e pus la îspita ampliatul de nu poate și nu-i ertat să vorbească cum ar dorii și cum ar fi bine și înțeleptesce, ear preoții nostri în luptele lor susținute de ani pare că începe să incovoi și ei, pare că li s'a făcut urât de a-și mai înmulții grijile, pare că i-a cuprins neîncredere și pe ei în forțele lor și în datorință, ce o au pentru fiili lor sufletește, și așa nu e mirare, că în câte un comitat cu câteva deci de mii de locuitori români, nu au nici un om, care să se pună să-i apere interesele, ci toți și-au rezervat dreptul de a avea nădejde de dile mai bune. Noi nu i aprobăm — dacă astfel cugetă, noi credem că timpurile nu se pot schimba, dacă nu vor veni oameni să contribue la schimbarea lor, și e rău, că o apatie și o neînțelegere a cuprinse și pe cei ce odată erau cei mai patenți ai poporului. Nu este de ajuns ca numai presa să-și facă datorință, ci singuraticii încă trebuie să susțină dreptatea în public în adunări, unde încă ne mai e permis să fim și noi cu drept.

Când însă te trezesci în câte o adunare a unui municipiu din vîî 40—50 membri români numai cu unul și unul, și și acela trebuie să aibă ochii în patru, trebuie să aibă rezervele sale, — atunci să nu ne mirăm, că în acel comitat să fac fonduri de pensiuni pentru ampliați și români plătesc la ele, — dar pensiune nu vor trage, căci nu i mai alege și nu-i înțelegem în samă și au înțeles de a mai fi factori cu viață publică în comitat, ci nisice masse de oameni buni de întrebuit să lucre, să facă drumuri, poduri și să plătească dări — până mai pot și au de unde, ear când gata, să-și ia străină și să treacă frunțările terei ducând cu sine suveniri amare.

FOITĂ.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare).

Protopopiatul Idicului. la . a. 1787 sau luat lucrarea aceasta în vizita canonicească.

312. **Ider-Pataka**, filie **Holt-Maros** și **Felső-Ider**. Protopopul Mihail Popovici are singelie.

Protocolul celor botezați are, dară protocoalele n'au produsul nici are.

313. **Toplița**.

P. Teodosie Iacob n'au venit, că este foarte bolnav și bătrân, că nu poate mai slujî.

314. **Mesterháza**.

315. **Deda**, filia **Maros-Kivert** sau **Chuesd**, f. **Alsó** și **Felső-File**. P. Ioan Popovici, are singelie p. Alecsie Popovici dt.

Protocolul circularilor n'au produculeuit, eară a celor botezați au produculeuit, dară n'au fost scris după formulariu.

316. **Polăti f. Ră-**

Sate această sau găsit preotii, ear la Chuesd și File preotul

au fugit la Moldova și în locul lui ... sub Nr. 291 este întărit.

P. Popovici.

Protocolul circularilor n'au produculeuit asemenea nici al morților și cununaților au avut.

(După o întrerupere de mai multe foi în manuscris urmează):

318. **Vălcău**.

P. Mihail Barbu, au adus amândouă și cel de circulare sau aflat bun, eară celalalt nu; pentru acea i s'a poruncit în 20 de dile a cumpăra alt protocol și în 3 părți după formulariu al deschilinii cu însemnările lucrurilor.

319. **Ghimbav**.

P. Bucur Drăgici, au adus amândouă protocoalele și cel de circulare este bun, eară celalalt după formular s-e facă, nefind botezații și cununații bine scriși.

320. **Chârstian**.

P. Bucur Stoica, au adus amândouă protocoalele și nu s'au aflat nici unul bun, pentru care 20 de dile pentru îndreptarea lor i s'a pus.

A 2-a di a decesă la 8 Iunie 1788 s'au luat acestea mai jos numiți dintr-acelaș protopopiat înainte.

Revista politică.

Discuțiunile asupra interpelației clubului cehic, presentată încă în prima ședință a Reichsratului austriac să continuă cu mare înverșunare. După atitudinea de până acum guvernul nu prea arată înclinare către mari concesiuni, cu tot sprijinul, ce clubul cehic l'a aflat în fracțiunile drepte. Mai puțin ca ori și care, dl Gautsch nu poate fi nici decât înduplecăt de a-și retrage decretul seu în ce privesc dislocarea scoalelor medii, precum nici ordinațiunea, ca esamenele de stat la universitățile cehice să se depună în limba germană. În ce privesc instituirea unei facultăți teologice în Praga, ministrul de instrucție nu face mare rezistență, pentru că scie, că în punctul acesta cehii vor întâmpina mari pedecri la scaunul episcopal din Praga și la Clericali. Mai mult pot spera cehii în ce privesc cererea lor pentru ridicarea unei scoale de meserie, avându-se aceasta în vedere din o vorbire a lui Gautsch ținută în anul trecut în Reichsrat. În tot casul cestiunie nu să va rezolva ușor și foile guvernamentale în zadar se încearcă să ascundă încordarea cea mare, ce există în aceasta afacere. Cercositatea cu care să continuă pertracările asupra interpelației din ambele părți trădează, din destul această încordare.

In dilele din urmă o telegramă din Kopenhagen adusește vestea, că Țarul la rentoarcerea sa din acel oraș, se va abate pe la împăratul Wilhelm pentru a-i face vizită. Această scire se desminte cu siguranță că mai multe jurnale din Germania „Post“, declarând de falsă această scire, o consideră pe aceia înscenată numai de o manevră anti-germană, ca mai apoi foile rusești desmintindu-o să poată să dice, că Germania a căpătat din nou o corăbă „Kreis-Zeitung“ să dice, că în cercurile regimului nu s'a scutit nimic despre o atare vizită, dar nici că s'a acceptat la aceea. Acest limbagiu, care ca un echo resună și din jurnalele rusești, justifică pe deplin părerea acelora, care singur din această formă de corespondență dintre jurnalele germane și rusești concludeau la o imposibilitate a întrevederii între cei doi împărați.

Învălmășala și indignația produsă cu afacerea Caffarel în Paris, e de nedescris. Generalul Caffarel, ca primul făptuitor e șters din armată, și dreptul de pensiune pentru 39 de ani de serviciu i s'a redus de la 8,000 fl. la 3,900 fl. Generalul Boulangier pentru care încă a fost fatală această descooperire, și îndeplinește cu resignație pedeapsa sa în inchisoare. Al 2-lea complice mai deaproape

321. **Chrisbav** și f. **Ujfalău**. P. Ioan Veres, adus un protocol de circulare și s'au aflat bun; eară pentru cel de botezați i s'au pus vadea de a 10 di acestia să-i aducă.

322. **Risnov**.

P. Stoica Popovici și P. Oancea Balka, au adus amândouă protocoalele și s'au aflat cel de circulare bun, eară celalalt nu după formulariu, penru a căruia direptare 20 dile i s'au pus.

323. **Tohan**.

P. Dumitru Cârstia, au adus amândouă protocoalele și cel de circulare sau aflat bun, iară celalalt s'au rupt și 20 de dile spre îndreptarea acelui. i s'au pus.

324. **Zernescei**.

P. Radul Smidul și Ioan Dan, Stan Crăciun și Ioan Mănuile, și-au adus toate protocoalele (cornu foae fiind rupt, nu se mai poate citi).

325. **Bran, Sohodol**.

P. Bucur Puscasiu, (cornu foae fiind rupt nu se mai poate citi).

326. **Bran, Poarta**.

P. Dumitru Tătulea, au adus protocolul cel de circulare și dela a. 1785 ne afându-se nimică în protocouluit i s'au poruncit din,

al lui Caffarel, generalul d'Andlau simțind urmărirea lui, a desertat pe nesimțite fără de a sci unde se află; ba se susține chiar, că s-ar fi sinucis. Toate acestea și alte prepusuri și acușări a mai multor persoane cu vază și poziție în Paris, până și a ginerelui președintelui republicei au produs o mare amărăciune în inimile tuturor, și astăzi mulți sunt, cari dic, că ar fi fost cu mult mai consult, a se aplana această afacere atât de scandaluoasă în taină, fără a se trimbița în lumea largă, compromițând astfel întreg poporul francez. Afacerea nu e terminată, cercetarea și urmărirea complicilor se continuă încă.

Scriile sosite de curând din Londra anunță mari turburări în populația de acolo. Poliția numai cu mare greutate a putut să impedețeță ținerea de meetinguri. Ca la vre-o 2000 de oameni s-au intrunit mai apoi în Hyde Park unde s-au ținut vorbiri socialiste. După aceasta în frunte cu steagul roșu și negru s-au întreprins spre Westend. Poliția voind să împrăscă mulțimea, a dat ansa la o mare încărcare, în urma căreia mai mulți polițiști au fost greu răniți.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Viena, 5/17 Octobre 1887. Toamna a sosit. Frunde îngălbinate, vînt rece, negură — această persistență a cetăților mari — sunt tot atâta semne ale naturii, cari vestesc trecerea verei.

De sigur le aveți și dvoastre toate aceste, căci natura împarte de o potrivă comorile sale. Natura n'are privilegii!

Cetatea Viena are însă și alte insignii prin cari cu deosebire se distinge de celelalte surori ale sale. Ea adecă, ca un centru, unde științele și artele emulează în a lor înflorire, mai mult ca alt undeva, are pe lângă scolile sale inferioare și generale și institute superioare de învățămînt: academii și universități. Si aci e viață mult încantătoare, care me îndeamnă să trimit această scrisoare.

Inceperea cursurilor academice și universitare este semnul cel pregnant al sosirii toamnei pentru lumea de aici. Tinerimea depărtată — alungată de arșița soarelui și căldurei de vară, și atrasă de frumusețea admirabilă a naturei, să reintoarce cărări. Societățile și convenirile, cari peste vară amuză aci și o altă tinerime. Aceasta e cea, care numai înainte cu câteva luni s'a scuturat de praful scoalelor menite să devină o cultură generală și multilaterală: scolile inferioare și medii — și însetată de a se cultiva așa după cum însăși voiesc. Aceasta aleargă cu roial în institutele superioare de învățămînt ale Vienei, unde știință lipsită de ură națională și de idei sovinstice se cultivă cu obiectivitate cuvenită. Junimea sosită în aceste institute începe o viață nouă: viață de cetățean academic! Cu aceasta deodată fie-care devine de sine statutoriu. Fie-care cercetează salele de învățămînt după cum i dictează libera sa voință. Legile statului și frica de absență au incitat pentru cive academic. Manualul, care mai înainte era unicul ogor unde lucra și și noapte, s'a schimbat deodată într'un isvor viu — profesorii, — care numai indigitează ramurile diferite, cari formează acest isvor. Si precum indivizii sunt numeroși, tot așa și ramii pe cari apucă fie-care.

Brașov să nu iasă până nu-l va găti.

327. **Şimon.** P. Ioan Vartolomei, au adus protocolul cel de circulare și s'aflat bun.

328. **Lungocesti.** P. Stan Lăptici, au adus înainte răspuns, cum că de frica turcilor puind protocoalele într'un loc ascuns s'a prăpădit în apă. Era făgădușesc, că altele va face.

329. **Cheia.** P. Stoica Manole, au adus protocolul cel de circulare și s'aflat bun.

330. **Moechiu de sus.** P. Vladu Ciurea, au adus asemenea cel de circulare bun.

331. **Fundata.** P. Constantiu Tîrgovișteanu, au adus protocolul de circulare și s'aflat bun.

332. **Cirnea.** P. Vladu Ceposu.

333. **Pesterea.** P. Stan Tipeiu, amândoi au răspuns, că ar fi pus protocoalele de frica turcilor într'un loc și s'a furat.

După un defect la foae urmează următoarea pagină a se ceta:

Si cercetarea protocoalelor din protopiatul Brașovului cu aceasta s'a săvîrșit la anul, locul și diua mai sus arătată.

George Radovici m. p.

protopop ot Brașov.

I. Crestici m. p.

Ioan Popovici m. p.,

protopop ot Corbi.

Gedeon Nichitici m. p.

Dar fie-care apucă pe acela, pe care însuși și-l alege, spre care însuși se simte a avea vocație. Tînta este progresul.

Progresul este rezultatul unei lucrări îndelungate. Si nu e destul numai progresul scientific. Alătura cu știință se pune deosebit pond pe dezvoltarea conștiinței și a caracterului. Acestea sunt cu deosebire accentuate la toate ocasiunile.

Unii profesori în discursurile lor de deschidere au pus deosebit pond pe dezvoltarea conștiinței de sine în fie-care cive academic (Zimmermann), alții au atras ascultătorii lor recomandându-le diligență și zel întru perfecționarea lor în ocupării dela care le e condiționată pânea de toate dilele (Alberth), iar alții spunându-le, că numai întrebuișând rațional fie-care moment vor putea, la timpul lor, conlucra la sanarea omeniei copleșite de multe suferințe (Bilroth).

Astfel prin indemnare și împărtinare spre tot ce e folositor și frumos s'a început prelegerile în instituții academice — universitari din Viena într'un mod solemn!

Contrastul dela aceste deschideri sărbătoresc se oglindă în scoalele inferioare. Aici începutul abia se făcuse și a și fost impedețat prin greutăți, la a căror delătură e angajată întreagă populație.

Viena adecă ca o cetate, care numără peste un milion de locuitori, posedă 90,000 de copii, cari sunt — după lege — obligați a cerceta scoala. Un număr destul de considerabil și cu toate acestea nu așa de mare, încât se n'aibă încăperile necesare. Da, localitățile recerute sunt și încă corespunzătoare rețințelor pedagogice și higienice.

Învățătorii cu calificări și bine salariați, recuizite didactice, până chiar și bance automate, încă nu lipsesc. Prelângă toate aceste săracia, care îndupă pe mulți dintre proletari la crime și fără-delegi, manifestându-se prin forma de lipsă de hrana necesară pentru mulți din elevi, a amenințat cu stagnare începutul scoalelor. 2500 de elevi sunt, cari neprimind nutremântul necesar pentru prospătarea trupească ar trebui să neglige și cultivarea spirituală, dacă ar fi lipsiți de sprințul comun. Dar trista soarte a celor lipsiți duse pe aripile jurnalisticiei prin toate păturile societății a pus în misericordie pe cei cu stare. Apelul făcut la simțul de umanitate, de care trebuie să fie condusă fie-care persoană față de semenii sei, n'a rămas fără de rezultat. Sume începând dela crucieri și florin până la mii de floreni, sau contribuit pentru nutriția celor lipsiți, cari parte prin forță lor corporală parte prin cea spirituală, vor răsplăti aceasta jertfa. Astfel lipsă ivită s'a delăturat înființându-se bucătării unde au să se nutrească scolarii lipsiți.

Afacerea a mers însă și mai departe. Primarii cetății în apelul seu dto 15 Oct. a apelat la simțul de umanitate al fie-cărui concetățian îndemnându-l a contribui după puteri, spre a face o fundație, din ale cărei venite să se acopere în viitorul calamități sociale de acest soiu.

Alții au propus și doresc înființarea unei reuniuni asemenea crucei-roșie, dar cu menirea de a se îngrădi de scolarii lipsiți.

Care plan se va executa pentru viitor — vom vedea.

Deastădată fie numai constatat, că buna înțelegere comună e singura garanță spre a delătura necesarile, cari amenință omenirea, și a o conduce

la progres. Numai buna înțelegere și conlucrarea împreună ne poate susține și pe noi. Lipsa de aceste servesc numai spre bucuria, celor ce doresc a noastră perire.

St.

Gustul estetic și caracterul românilor.

Să dis și să repetă de către acei cari au interes să susțină că poporul român este înapoiat, că el nu are pentru libertate și pentru drepturile lui cultul pe care îl au alte popoare; că gustul lui estetic este prea puțin sau aproape de loc desvoltat; că în fine la el sentimentul moral este decaudat. Nu mai este nevoie să spune că acești domni nu cunosc poporul din care fac parte, căci astfel, și afară de o rea voință pentru el, nu ar fi această limbagiu.

Să demonstrează în atâta rânduri, de către acei cari văd cu ochi mai buni acest popor și sunt convinși de puterea lui de a propăși, că nedrepți sau, în casul cel mai bun pentru d-lor, greșii sunt în aprețierile lor. Din parte-ne, ne mulțumim pentru ați a releva greșala pe care o fac când pesimisti aprețiatori ai însușirilor poporului român susțin, că gustul seu estetic nu este de loc desvoltat. Dacă cineva să dă osteneala să studieze industria casnică a românilor și modul lui de a se purta, ar vedea lucrurile cu totul altfel de cât cum le văd acei cărora tot ce este românesc le displace sau le inspiră milă. Ar mai vedea încă — cu satisfacție ce va urma acestei descoperiri, — că gustul estetic al acestui popor ne dă aproape măsura adevărată a caracterului său.

Acest gust al poporului român pentru frumos se poate mai lesne și mai complet apreția în industria lui casnică. România, fie cei din România liberă, fie cei din alte țări, totuște însesc prin frumosul, armoniosul și blandul, în formă, ornarea și coloritul costumelor lor, precum și a tot ce ține de industria restrânsă a vieții lor dințice.

Cu toată deosebirea în cestiuni de detaliu, costumele românesc păstrează aceeași notă caracteristică, fie ele ale celor din Bănat, din Bucovina sau din Transilvania, fie ale românilor din Muntenia, din Moldova sau din Oltenia. În toate aceste regiuni, cunoșteroul și observatorul de bună credință, nu poate de căt a admira sentimentul frumosului unit cu simplitatea și decența românilui sunt întipărite, zugrăvite pe lucrurile făcute cu mâna sa.

Când vorbim de industria casnică a românilor, de portul lor în special, înțelegem pe țărani; vorbim de îmbrăcămintea lor, ear nu pe orășeni, căci la aceștia, prin forța lucrurilor chiar, a dispărut caracterul curat național în portul și traiul lor și exterior.

Dar ni se va dice, ce interes poate avea această cestuină a gustului care predește la lucrările manuale ale țărănuilui român? Nici unul altul decât acela de a pune în evidență un fapt, un adevăr. Spuntem mai sus că diferitele însușiri ale caracterului românilui, ca și ale ori cărui alt popor, sunt întipărite, zugrăvite pe lucrările făcute cu mâna lor, și dacă mulți, foarte mulți sciu acest lucru, sunt alții însă cari, sau nu sciu sau nu voesc a fi să samă de el. Eacă dar unde să importanță cestuinile pe care o schițăm aci.

Industria domestică a românilor țărani a preocupat numai pe conaționalii lor, dar chiar și străini de multe ori s'au interesat de ea. Între alții, d. Kohlmann, profesor la scoala imperială de industrie din Viena, s'a ocupat cu un deosebit interes de industria domestică a țărănuilui român și rutean din Bucovina. Acest studiu al profesorului a fost adus la cunoșterea cetăților din țara noastră, în coloanele „Viinței Naționale,” în Februarie a.c.

După admirăriunea pe care obiectele de mână și mai cu seamă costumele țărănuilor bucovineni, mai cu seamă acelea

rii fiind că tatăl seu s'a sănătoșat, și se declarăluesc a putea slujii; pentru aceea fiul seu numai așrea la vrăun loc se va transfera, an adus protocolul circularelor și s'aflat dela 1785 numai una pe 1786 una pe 1787 și trei pe 1788 pronci într-însa scrise asemenea cel de botezăti, dară n'au fost după formulariu, pentru aceea 20 de vadea i s'a pus să le direagă.

339. **Comana de sus.** P. Mihail Greavu, fiind, că acum de curând s'au transferat dela Lisa aici n'au adus nici un protocol, dar au făgăduit că mai în grabă a le face.

340. **Cuciulata și Lupșa** fil. P. Manuil Strembul, au adus protocolul de circulare până la 25 Februarie 1785, eară pe ceialalți ani nimic, nici de botez; pentru aceea 20 de vade i s'a pus.

341. **Comana de Jos.** P. Ioan Popovici, n'au adus nimic, pentru aceea i s'a pus 20 de vade să le gătească, dacă nu se va aduce la Sibiu.

(Va urma.)

Continuări cercetării protocoalelor a preoților din protopiatul Făgărașului la Persány 1788 Iunie 15.

334. **Persány.** Protopop Stan Mundran, au adus protocolul circulariului și s'au aflat dela a. 1786 Noiembrie pe 1786 numai o poruncă, pe 1787 una, pe 1788 două, ear celealte nu; așa i s'a pus 20 de vade să-l gătească, asemenea și cel de botezăti n'au fost bun și pe aceeași vadea i s'a poruncit a-l direge.

335. **Ujsincea.** P. Manuil Buzdugan, p. George Debu, au adus amândouă, dară nu bune.

336. **Holbav.** P. Ioan Popovici, acesta nici o adus, dice că n'au fost de o nici o treabă.

337. **Poiana-Mărului.** P. Stoica Enescu, și popa Petru Stoenescu, au adus circulariul, și s'au aflat dela a. 1785 nici o poruncă scrisă; pentru care 20 de vade i s'a pus, eară a botezătilor s'a aflat bine.

338. **Grid și f. Venetia de sus.** P. Mateiu Popovici, Radu Moga și Bucur Popovici, s'au aflat aicea suprumeră-

lucrate de români, au suscitat la dñul Kohlmann, suntem siguri că era să încerce acelaș sentiment dacă studia și costumele și cele alte lucrări de mână ale țăraniului român din România, și ar fi făcut în privință-le aceleași aprețieri mai mult de cât drept ca și pentru bucovineni.

"Legendele și povestile românului și ruteanului bucovinean, dise d-sa, au un adânc simț poetic; ele nu sunt produsul unei fantasii orientale care încurcă mintea, ci din contră ele isvoresc din afundimea unei inimi duioasă, în cât cu adevărat cuvânt se pot numi o creație poetică în care un spirit luminat și un cuget curat stăpânește și conduce fantasia. Drept aceea tot asemenea de adâncite și de sentimente sunt și formele și amestecarea colorilor cu cari sunt confecționate produsele industriei domestice în Bucovina." Mai de parte: "Amestecarea colorilor se deosebește de la un județ la altul. Așa bunăoară cei din plasa Cernăuțului și Cotmaniei iubesc colorile mai deschise, iar cei dela Storuțin, Câmpu-Lungul, Răduți pe cele mai închise. În genere amestecarea colorilor face o placută impresiune. Prin această amestecare armonioasă și estetică românul și ruteanul știe să provoace un efect placut. Roșu, vînăt, galbin, verde cu alb, negru și auriu, acestea sunt colorile polihromice cari fac o minunată impresiune. Pe lângă acestea adese se zărește și căte o schimbare ritmică care bate în roșu, mai ales roșu închis, galben, alb, negru și albastru. Această variație ne amintește de polihromia elină și care să manifestă mai cu samă la brânele (cingătoarele) femeilor bucovinene." — "Munteni din Bucovina în mișcarea lor intelectuală au mai multă sentimentalitate. Jaluzele lor melodii și poesii au nește sunete melancolice. Aceste sunete simțitoare acestor adânc pătrunjător se manifestă la ei după cum am văzut la covoarele locuitorilor munteni, și în amestecarea colorilor în care preponderează albastru, roșu-închis, negru și surul."

Nu un român vorbește în termeni atât de favorabili pentru țărani români, ci un german special și cu cunoștințe vaste în ale industriei.

Dacă un străin, cum este profesorul Kohlmann, este dator — voind să fie imparțial — să ţie socoteală de aceste calități ale românului, ce trebuie să spunem de acei scriitori de la noi cari i le tăgădăuesc?

C. A. Filitis.

Anunciu.

Adunarea generală în despărțământul Sibiului al asociației Transilvaniei pentru literatura română și cultura poporului român se va ține în anul acesta în comuna **Săcădate la șîua de Duminecă în 18/30 Octobre a. c.** la 11 oare ante ameașă.

Aducându-se aceasta la cunoștință publică sunt rugați totdeodată onorații membrui ai asociației din acest despărțământ, precum și alți onorațiori și binevoitori față de scopurile culturale românești, a se prezenta la această adunare în număr cât să poate mai mare.

Din ședința comitetului despărțământului III ținută în Sibiu, la 8/20 Octobre, 1887.

Dr. Ilarion Pușcariu,
directorul desp. III.

Mateiu Voileanu,
secretar.

Varietăți.

* (Comandatul de corp F. z. m. baron Schönfeld) patimește de reumatism și să află de mai multe dile în Viena în spitalul oficerilor. Să crede, că boala i se trage din râceală, ce o a suferit pe timpul manevrelor acestui an. Alteța sa arhitecte Albrecht și alți oficeri din statul major cerceau des pe pacient.

* Monumentul componistului Mozart, care se află în St. Max, comună învecinată cu Viena, se va muta după cum a decis magistratul vienez, în cimitirul central, unde se află și alte monumente ale bărbaților renumiți. Se vede, că nemți nici chiar după moarte nu voesc a se despărți de nemuritorul componist!

* (Constituire.) Societatea literară "Petru Maior" s'a constituit de nou, alegându-și comitetul pe anul administrativ 1887/8 în următorul mod: Președinte: Vasiliu Fodor, Drd. în drept. Vice-președinte: Vasiliu Bologa, st. phil. Secreter: Georgiu Popp, st. phil. Cassar: Petru Cornean, st. jur. Colaboratori: Iosif Blaga, st. phil. Bibliotecar: Ioan Onciu, st. techn. Notar: Tit Non Babes și Isidor Pop, st. jur. Redactor: Ioan Curița st. phil. Colaboratori: Teodor Kós, st. techn. și Valeriu Branisce st. phil. În comisiunea literară s'a ales: Ioan Suciu, Drd. în drept. Vasiliu Bologa, st. phil. Petru Cornean, st. jur. Iosif Blaga, Georgiu Pop, Ioan Curița și Valeriu Branisce st. phil.

* (Ovățiuni profesorului Billroth.) Studenții dela facultatea medicinală din Viena au salutat în 10 curgi pre renomul chirurg Billroth cu deosebit entuziasm. Mai multe sute de studenți și-au exprimat bucuria lor pentru reînsănătoșarea acestui mare bărbat, care a ridicat facultatea medi-

cinală la primul rang între facultățile așa existente. Billroth le-a mulțămit pentru simpatiile manifestate atât din partea tinerimii că și a Vienesilor și a altor străini promițănd, că și de aici înainte va avea în vedere numai conlucrarea din respueri pentru binele omeniei suferințe, mărire universității și salută Austriei.

* Stipendii pentru studierea economiei de lăptărie, prepararea cașului și bătit (prepararea brânzei).

Terminul pentru concurarea la stipendiile, pentru studierea economiei de lăptărie, prepararea cașului și bătit, votate din partea comitatului Sibiu, s'a prelungit până la 28 Octobre st. n. 6 oare seara.

* (O afacere plină de secrete.) Toată societatea cultă din România vorbesc de acusa, ce o a făcut prințul George Sturza, la criminalul maréliei Archiducat Baden, că principesa Esmeralda Sturza, vîdua tatălui prințului, care e îngropată în Baden, a fost înveninată. Principesa a lăsat după moarte o avere de 4 milioane puncti sterling. Fiind că din partea parchetului din Baden s'a preținut, ca prințul să se adreseze la guvernul României, ca afacerea să se tracteze în mod diplomatic, acuzatorul în Martă trecută a făcut acuza oficială la ministrul de iustiție din București.

* (O nouă descoperire.) Un american, nu de mult a construit un aparat de resbel, pre lângă care tunurile noastre de așa sunt cu totul inferioare. Aparatul constă din o baterie electrică, care pusă în mișcare prin șase oameni, poate nimici un regiment întreg. Spre a să convinge curioșii de puterea noului aparat, descooperitorul în față mai multor capitaliști a făcut o probă asupra unei ciurde de boi, care pe loc fu nimicită.

* (Crispi în Friedrichsruhe.) Premierul italian fu primit de cancelarul Bismarck în mod foarte afabil. Chiar și principesa de Bismarck s'a arătat foarte afabilă față de oaspele său Crispi. Se dice dintr'altele, că odată fiind ei trei la preumbilare adecă: Principesa de Bismarck, Bismarck și Crispi, și fiind ceva cam rece principesa a oferit lui Crispi, care era ceva cam de vară îmbrăcat, baltonul ofieresc a lui Bismarck, care îl aducea după ei un oarecare servitor.

Mai departe se dice, că Crispi, la dorința principesei de Bismarck, care i pusese înainte pe masă un album, a scris următoarele cuvinte: "În acest asil al patriotismului, în care se lucră pentru pacea europeană, lasă întru suvenire aceste rînduri Francesco Crispi".

* (Papa și ciorapul.) Biserica catolică se pregătesc a serba iubileul de 50 de ani al papei Leo al XIII. Colecțe numeroase s'au întreprins prin toate țările. Acum însă se vorbesc, că copilele cari cerceau scoalele inferioare pregătesc papei niște ciorapi. Fiecare fetiță are se impungă de atâtea ori cu acul de cățăi anii: De ce nu-și face o cămeșă bietul părinte, că și așa nu va avea?!

* (Casătoriile prin diare.) În Germania e foarte răspândit obiceiul de a se căuta nevastă sau bărbat prin mijlocul anunțurilor prin diare. Multe căsătorii se fac în acest chip și cei mai mulți nu se căiesc de mijlocul întrebunțat.

Cifrele următoare vor da o idee de popularitatea ce se obtine prin acest mijloc.

Un tînăr din Frankfurt, care nu avea obiceiul de a face cunoștință cu domnișoare de măritat, însă într-un diar foarte răspândit căteva linii, în cari își arăta dorința de a găsi o nevastă frumuoșă, bine educată, cu sau chiar fără avere.

El primă 3.684 de oferte; 2.137 erau din Germania și celelalte din alte țări. 1827 de domnișoare nu spuneau dacă au avere, celelalte arătau zestre dela 1000 până la 200.000 mărci; 278 scrisori erau păcăleli; 3112 oferte erau însoțite de fotografii, și înțărul trebuia să cheltuiască 800 de mărci ca să trimită îndărât fotografile la proprietarele lor.

Din multimea asta, cel care făcuse anunțul alese pe o fată din Hanovera, fără de avut.

* (Filosof și rege.) Între savanții, cari trăiau la curtea regelui Frideric al doilea, era și filosoful Mendelsohn. Seriositatea vecinică și naturelul flegmatic al filosofului displăcea cu totul regelui, cu atât mai vîrtoș că Frideric n'a vîdut pe Mendelsohn de loc ridând și nici nu-l putea face să ridă. Odată când erau adunați toți acei oameni de știință la prânz, Mendelsohn aflat sub tăerul seu o bucată de hărtie, pe care era scris de chiar mâna regelui: "Filosoful Mendelsohn este un măgar. Frideric II". Filosoful, flegmatic ca totdeauna, s'a grăbit a ascunde hărtia cu cea mai mare linisire. Regele credea, că are se joace pe filosof; vîdând deci că hărtia n'a făcut nici o impresiune asupra lui, s'a necăjît amar. "Ce hărtie a fost aceea?" întrebă Frideric. Mendelsohn nu vrea să o arete, dicând, că e o foită albă. Regele cere tot mai cu dinadinsul, filosoful în urmă se ridică și ceteșce, intonând greu

două cuvinte: "Filosoful Mendelsohn e un măgar, Frideric al doilea." Toți cei dela masă au rîs, dar n'au rîs pe partea regelui.

* (O tristă statistică). — Biroul statistic al ministerului de comerț din Londra a publicat acum raportul său atingător de accidentele întemplete în cursul anului 1886 la căile ferate ale Marii Britanii și Irlandei. După această dare de sămă s'au omorit anul trecut prin calea ferată 987 persoane și s'au vulnerat 3589. Din aceste victime au fost călători 95 morți și 1342 vulnerați. Din această sumă revin la ciocnire de trenuri, la eşire din sine și la alte asemenea accidente numai 8 morți și 615 vulnerați.

Celealte 87 casuri de moarte și 727 casuri de vulnerări trebuesc atribuite diferitelor cauze, și mai cu seamă lipsei de precauție din partea călătorilor. 425 morți și 2010 vulnerați au fost funcționari și impiegați ai căilor ferate. Prin sinucideri au perit 80 de persoane. Prin trecerea d'asupra șinelor s'a omorit 299 și s'au vulnerat 116 persoane. Din alte cauze au pierdut viață 52 persoane și 71 au fost vulnerate. Afără de aceasta companiile căilor ferate constat pe linile lor 51 casuri de moarte și 3868 casuri de vulnerări prin accidente care n'au nimic a face cu mișcarea trenurilor.

Suma totală a călătorilor transportați prin căile ferate în anul 1886 a fost de 625 milioane 584, 390 persoane, cu 28,371,359 mai mult de cât în anul precedent. Din aceste cifre rezultă că la un număr de 7 milioane 637,730 persoane transportate prin căile ferate revine căte un omorit și la 540, 674 căte un vulnerat. Proportiunea accidentelor nenorocoase în comparație cu ale anului 1885 este în avantajul anului trecut și constată o imbunătățire a serviciului. În anul 1885 s'a constatat că un mort la 6,385,421 și căte un vulnerat la 617,542 călători.

* (Bibliografic.) A eșit de curînd de sub tipar: *Calendariu* pe anul dela Christos 1888. Anul IX. Prețul 30 cr. Arad, editura tipografiei diecesei gr. or. române a Aradului.

* (Rectificare.) În numărul trecut în recenziea "Rumânia" de Rudolf Bergner s'a strecurat căteva greșeli de tipar, ce altereză sensul textului și adeca: în alinea 18 în loc de "scene complete" să se cetească: "icoane complete"; în alinea a 19, în loc de "privesc cartea" să se cetească; "primesc cartea"; în alinea a 20-a după cuvântul "scădere" în loc de punct urmează virgulă, și în loc de "o tărie a bisericii" să se cetească "o taină a bisericii".

Red.

Dare de sămă.

Primind suma de 84 fl. v. a. din ofertele pentru cei pagubiți prin inundare și foc incuse la Onorab. redacțione a "Telegraful Român," am onoare a face următoarea dare de sămă:

Înainte de toate mi permit a notifica, că la distribuire s'a avut în vedere cu preferință aceia dintre nenorociți, cari se află și de altminteră mai scăpătați materialmente și totodată pagubiți și prin apă și despre care se putea presupune, că se vor simți înțârță ajutorați și măngăiați primind un ajutor că de mic să fie.

După cum arată conspectele aci alăturate banii se împărță după comune în următoriul mod:

1. Pentru Ilia	la 44 înși suma 46 fl. 60 cr.
2. " Branisca	" 17 " " 7 fl. 40 cr.
3. " Gurasada	" 5 " " 6 fl. — "
4. " Gothatea	" 5 " " 5 fl. — "
5. " Burjuc	" 5 " " 5 fl. — "
6. " Tătărești	" 5 " " 5 fl. — "
7. " M. Bretea	" 5 " " 5 fl. — "
8. " Câmpuri C. Surduc	" 4 " " 4 fl. — "

La olaltă: 90 înși suma 84 fl. — *)

În numele acelor locuitori din comunele: Branisca, M. Bretea, Ilia, Gothatea, Gurasada, Câmpuri, Tătărești, și Burjuc — situate toate pe malul Murșului, — cari nenorociți prin inundarea apei din est an, primiră drept ajutoriu suma de 84 fl. v. a. din ofertele incuse la redacțione foaiei noastre "Telegraful Român" — se aduce prin aceasta cea mai profundă mulțătăță atât Onorabilei redacționi sus amintite pentru binevoitoarea atenție avută și față de acești nefericiti, că și tuturor generoșilor, contribuitor, cari s'au inducat a alina durerile atâtorei inimi întristate. Orfani străini în lume, vîduve fără ajutoriu și mulți bîtrâni nemăngăiați înălță rugăciuni spre ceriu, cerînd să li se răsplătească binefăcătorilor lor însuși și înmiții, și să-i ferească Dănu de nenorocirea și răul de care nu putură ei scăpa!

Asigurându-Vă etc.

stimătoriu:
Avram Păcurariu,
protopresb.

Nr. 372.

[1718] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învețătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate aparținătoare protopresbiteratului Geoagiu II, se scrie concurs cu termin de 15 dile dela prima publicare în „Telegraful Român,” și anume:

1. Almașul-mare, cu salar anual 200 fl. cuartir și lemne.

2. Bacăintă, cu salar anual 150 fl. victuale în valoare de 50 fl. cuartir și lemne.

3. Ceru-Bacăintei, cu salar anual 80 fl. victuale în valoare de 20 fl. cuartir și lemne.

4. Cib, cu salar anual 130 fl. victuale în valoare de 20 fl. cuartir și lemne.

5. Varmaga, cu salar anual 150 fl. victuale în valoare de 50 fl. cuartir și lemne.

Doritorii de a concura la aceste stațiuni, sunt poftiți a-și așterne suplicile instruite conform legilor în vigoare la acest oficiu protopresbiteral, până la terminul mai sus hotărât.

În conțelegere cu comitetele parochiale. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ge-

agiului II.

Săcărâmb, 20 Septembrie, 1887.

Sabin Piso, protopresb.

Nr. 334.

[1617] 1—3

CONCURS.

Devenind stațiunile învețătoresci la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai în jos însemnate se scrie pentru intregirea lor concurs cu termin de 14 dile dela prima publicare.

1. Căpâlna, cu salar anual de 120 fl., cari să vor plăti din cassa aloidială în rate, patru stângini de lemne computați cu 20 fl., cortel în edificiul scoalei și lemne pentru foc.

2. Berghin cu leafă anuală de 150 fl. cortel și lemne pentru foc.

Doritorii de a ocupa numitele stațiuni au a-și așterne petițiunile instruite în sensul legii subsemnatului oficiu protopr. în terminul statorit.

Sebeș, în 29 Septembrie, 1887.

Ioan Tipeiu, protopop.

Nr. 315.

[1716] 2—3

CONCURS.

Pentru intregirea parochiei din comuna Loman de clasa a III devenită vacanță, se scrie în sensul notei preavenerate dela 30 Iunie 1887 Nr. 2588 B. de a doua oară concurs cu termin de 30 de dile dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela 260. titula salar à 1 fl. de familie fl. 260.—

2. La umblarea cu crucea în ajunul bobotezei dela fie-care familie 30 cr. fl. 78.—

3. Dela boteze, cununii, ingropăciuni tacsele regulate dau fl. 99.20

4. Dela alte venite stolare regulate fl. 29.10

Suma fl. 466.39

Doritorii de a ocupa această parohie mărginașă și risipită pe mai multe plăuri au să și subștearnă suplicile instruite în mod legal oficiului protopresbiteral subsemnat până la terminul suprastatorit.

Sebeș, în 16 Septembrie, 1887.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Ioan Tipeiu,
protopresb.

[1713]

3—3

Publicație.

Din partea subscrисului, ca curator seculular al eredității lui Constantin și Ioan Mariaș, prin aceasta se face cunoscut tuturor, căruia dorință, că ereditatea susnumitilor dimpreună cu avereia văduvei Paladia Mariaș născută Bîris, aflătoare pe hotarul Visuie constatătoare din 500 jugere pămînt comasat, și pe hotarul Budatelecului din 200 jugere așăderea comasat, cări două table de pe ambe hotărările se împreună la olătă, sunt a se da în arândă începând din **1888 Aprilie 24 pe 4 ani**, pe lângă condițiuni moderate. — Informații precum și condițiunile esarendării se pot primi în toată vremea dela subscrисul în Visuia.

Visuia, în 9 Octobre 1887.

Stefan Rusu,
curator.

NB. Fără cu deosebire pentru oicălitatea primă preste 200 cară și păsune de toamnă și primăvară pentru oicălitatea preste 1400 jugere loc comasat.

Mersul trenurilor pe linile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1887.

Budapestă—Predeal				Predeal—Budapestă				Budapestă—Arad—Teiuș				Teiuș—Arad—Budapestă				Copșa mică—Sibiu				Cucerdea				
Tren de per- soane	Tren de accele- rat	Tren omni- bus	Tren de per- soane	Tren miest.	Tren de accele- rat	Tren de per- soane	Tren omni- bus	Tren miest.	Tren de per- soane	Tren miest.	Tren de per- soane	Tren miest.	Tren de per- soane	Tren miest.	Tren de per- soane	Copșa mică	Seica mare	Loamnes	Ocna	Sibiu	Cucerdea	Oșorhei	Reghinul-săs.	
Viena	11.10	7.40	—	—	—	4.40	7.30	—	Viena	—	11.10	2.—	Teiuș	11.24	3.—	—	—	2.29	4.15	—	—	—	—	
Budapestă	7.40	2.—	3.10	6.18	—	—	—	—	Budapestă	—	8.20	9.05	Alba-Iulia	12.09	4.59	—	—	3.02	4.45	—	—	—	—	
Szolnok	11.05	4.05	7.—	9.38	—	9.36	1.45	—	Szolnok	—	11.20	12.41	Vîntul de jos	12.30	4.22	—	—	3.46	5.26	—	—	—	—	
P. Ladány	2.02	5.47	5.40	12.02	—	4.01	—	7.20	Arad	—	4.10	5.45	Șibot	1.01	4.51	—	—	8.27	4.18	5.57	—	—	—	
Oradea-mare	4.18	7.01	8.35	1.46	—	4.47	—	7.57	Glogovaț	2.37	4.43	6.13	Simeria (Piski)	2.32	6.15	—	—	9.—	4.42	6.80	—	—	—	
Várad-Velencez	—	7.11	9.12	2.01	—	5.28	—	8.24	Gyrok	3.19	5.07	6.38	Deva	2.52	6.35	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.39	2.19	—	5.59	—	8.47	Pauliș	3.43	5.19	6.51	Bârnicica	3.23	7.02	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mező-Telegd	—	7.41	10.17	2.41	—	6.49	—	9.24	Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10	Gurasada	4.08	7.40	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rév	—	8.10	11.36	3.24	—	8.35	—	10.37	Conop	—	6.09	7.37	Zam	4.44	8.11	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bratca	—	—	12.16	3.47	—	9.12	—	11.—	Bârza	—	6.28	7.55	Soborsin	5.30	8.46	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bucia	—	—	12.54	4.07	—	9.56	—	11.34	Soborsin	—	7.25	8.42	Bârza	6.27	9.33	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ciucia	—	9.04	1.57	4.35	—	10.37	—	12.03	Zam	—	8.01	9.12	Conop	6.47	9.53	—	—	—	—	—	—	—	—	
B. Huiedin	—	9.34	3.11	5.15	—	10.59	—	12.18	Gurasada	—	8.34	9.41	Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50	—	—	—	—	—	—	—	—
Stana	—	—	3.40	5.37	—	11.16	—	12.26	Illa	—	8.55	9.58	Bârza	6.27	9.33	—	—	3.43	8.50	10.25	—	—	—	
Aghires	—	—	4.15	5.53	—	11.37	—	12.42	Bârnicica	—	9.19	10.17	Pauliș	7.43	10.42	6.13	—	4.26	9.17	10.49	—	—	—	
Ghîrbou	—	—	4.36	6.05	—	12.16	—	1.11	Devă	—	9.51	10.42	Gyrok	7.59	10.58	6.88	—	9.45	11.15	—	—	—	—	
Nadișul ung.	—	—	4.58	6.20	—	12.33	—	1.23	Simeria (Piski)	—	10.35	11.07	Glogovaț	8.28	11.35	7.19	—	10.20	11.45	—	—	—	—	
Cluș	—	10.34	5.26	6.38	—	1.51	—	2.06	Orăștie	—	11.11	11.37	Arad	8.42	11.39	7.38	—	10.49	12.10	—	—	—	—	
Apahida	11.—	—	7.08	—	—	2.18	—	2.27	Șibot	—	11.43	12.—	Szolnok	2.32	5.12	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ghîris	11.19	—	7.36	—	—	2.48	—	2.49	Vîntul de sus	—	12.18	12.29	Budapestă	6.—	8.20	—	—	—	—	—				